Het is met groot genoegen dat ik, als waarnemend voorzitter van de partij, U welkom mag lieten. Dat geldt uiteraard U allen, maar toch in het bijzonder stel ik, en de Partijraad zelf niet minder, het op hoge prijs, dat de KVP-ministers en staatssecretarissen vanmiddag bij ons zijn. Dat zich daaronder mr. Van der Stee bevindt, had ik uiteraard verwacht, maar het is mede de oorzaak van mijn schroom U toe te spreken, omdat hij zoveel keren deze hoge vergadering van onze partij op zo'n uitstekende wijze heeft geleid. Een woord van welkom geldt ook voor de vertegenwoordigers van de partijen, waarmee we meer verwant zijn geworden, de ARP en de CHU. De heer Kuiper van de ARP en de heer Leijenhorst van de CHU heet ik van harte welkom. Also a welcome to the representatives of the embassies of Switserland and the United States, who were interested in the discussions in our party. Dat ook de heer Hahn, directeur van het Studie- en Documentatiecentrum en thans waarnemend secretaris-generaal van de EUCD vanuit Rome hier naar toe is gekomen, stellen wij op hoge prijs. In de afgelopen weken heb ik met een aantal vertegenwoordigers van de pers, radio en t.v. contact gehad. Het doet mij deugd velen van hen hier terug te zien, ondanks het feit dat in verband met de bestudering van de miljoenennota het tijdstip van vergaderen voor hen niet erg gelukkig gekozen was. Daarom stellen wij Uw aanwezigheid zeer op prijs. Dames en Heren, Het is voor U niet gebruikelijk naar mij te moeten luisteren. Het is echter zo, dat bij ieder bedrijf, bij iedere organisatie, de daartoe aangewezen vice-voorzitter als waarnemer inspringt, wanneer de voorzitter
door welke oorzaak dan ook, niet beschikbaar is.
Toen de heer Van der Stee begin juli jl. benoemd werd tot staatssecretaris van Financiën, heb ik, na overleg met hem en de fractievoorzitter te hebben gepleegd, samen met het Dagelijks Bestuur getracht leiding te geven. Dat is een normale gang van zaken. Ook de waarneming daarna bij de fractie was geregeld, toen de heer Veringa in het ziekenhuis moest worden opgenomen. De partij kan ervan verzekerd zijn, dat de teugels van de fractie bij de heer Andriessen in ervaren handen zijn. Wij wensen hem de komende maanden veel sterkte toe. De leiding van zowel de partij als van de fractie was door waarneming geregeld, de namen veranderden, maar er was geen sprake van gebrek aanleiding. Allereerst een speciaal woord ten aanzien van onze afwezige Gerhard Veringa. De man, die na een slopende verkiezingscampagne, het opbracht om het fractievoorzitterschap op zich te nemen en mee te werken aan de oplossing van de informatie-, formatieperiode, verdient ons aller waardering en lof, zeker ook toen hij zich niet honderd procent fit voelde. Hij is inmiddels ontslagen uit het ziekenhuis. Ik ben onlangs bij hem op bezoek geweest en ik kan U verzekeren, dat het hem, gezien de omstandigheden, goed gaat. Ik stel U voor hem van hieruit een telegram te zenden waarin de Partijraad de wens uitspreekt hem weer spoedig in ons midden te zien. Vervolgens oen woord van dank aan de heer De Jong, waarin ik de gehele ploeg van die minister-president betrokken wil zien. De regering-De Jong, van welke voorspeld was dat ze niet lang zou blijven zitten, heeft vier jaar het land geregeerd. De heer De Jong zijn wij grote dank verschuldigd. Wij hopen dat hij niet weer "onder zal duiken" maar ons met zijn ervaring behulpzaam zal zijn. Enige markante figuren keren niet terug in de politieke arena op het Binnenhof. De hoer Luns heeft inmiddels duidelijk gemaakt, dat zijn kleurrijke persoonlijkheid, gepaard met een grote kennis, bijna niet weg te denken is. Ik hoop, dat hij ook van zijn nieuwe functie een succes zal maken. Mejuffrouw Klompé, die meer dan alleen een aanzet heeft gegeven aan een cultureel beleid voor de jaren zeventig en aan een visie op de maatschappelijke ontwikkeling van de komende jaren, is helaas ook niet teruggekeerd. Wij hebben begrip voor haar besluit. Wij zijn er zeker van,
dat zij richting zal willen blijven geven aan het maatschappelijk bestel in Nederland en daarbuiten. Wij zijn er trots op, dat de KVP door zulke eminente regeerders vertegenwoordigd is geweest. Een woord ook tot do nieuwe ministers en staatssecretarissen. De KVP-bewindslieden vormen een combinatie van wat men zou kunnen noemen 'ervaren rotten'' in het werk en nieuwelingen. Dat is meestal de bouwsteen voor een goede equipe en een hecht team. Wij wensen U veel succes maar hopen, dat u meer dan dat wellicht in het verleden het geval was, als minister nauw betrokken blijft bij de ontwikkelingen in de KVP. Een hecht samenspel is in ieders belang. Een kennismaking met de bewindslieden, het bestuur van de fractie en Partijbestuur heeft plaats gehad. Dat was nieuw in onze kring, het was ook gezellig, maar het zal worden herhaald, opdat wij tezamen, ieder op zijn eigen plaats, inhoud geven aan wat wij als partij in de gegeven omstandigheden willen. U zult begrijpen, dat de partij U kritisch zal volgen in hoeverre U do mentaliteit, die uit het program-Steenkamp en het gezamenlijk urgentioprogram spreekt, politiek blijft vertalen. Daarbij hebben wij er begrip voor dat regeren een kwestie van geven en nemen is, maar niet tot een te hoge prijs. Ik hoop van harte dat de eerste testcase, die voor de deur staat, door U ruimschoots voldoende overwonnen zal worden. Gij zijt dienaren van de Kroon; maar daarbij de meest prominente leden van de partij die geroepen zijn de verlangens van onze partij zo goed mogelijk te realiseren. Tenslotte welkom aan de man, die na met reuzenschreden Rome en Genove gepasseerd te zijn, bezit nam van Den Haag, er een regering voorbereidde om vervolgens door ''rustige zeetjes' en langs gevaarlijke klippen' in Eindhoven weer domicilie te kiezen. Terecht is opgemerkt, dat deze man een alleskunner is. Hartelijk welkom Piet Steenkamp! Jij hoort er helemaal bij! Een enkel woordje over Cals, de man die jarenlang als minister, als minister-president, Kamerlid en als wijze man onze partij op vele terreinen heeft gediend, maar die nu ziek is. Namens de Partijraad wil ik hem in navolging van het Dagelijks Bestuur een blijk van belangstelling sturen. Wij zijn Cals grote dank verschuldigd.
Dames en Heren. Alvorens over te gaan tot het verslag van mijn werkzaamheden, die ik sedert begin juli jl in overleg met het Dagelijks Bestuur heb verricht, eerst een zeer korte schets van de situatie, zoals die zich tot dat moment had ontwikkeld. Ik beperk dat tot enkele maanden en concentreer het tot de partijpolitiek. Later in het jaar zal de fractievoorzitter aan deze vergadering verslag doen over de parlementaire ontwikkeling. In november 1970 werd het program-Steenkamp aanvaard. De partij veerde op, de voortekenen varen gunstig. In december 1970 werd het urgentieprogram van de drie partijen aanvaard. Daarmede bleven er vier programs naast, respectievelijk onder elkaar bestaan. In de verkiezingscampagne werden door de drie partijen strategieën gevolgd die te weinig op elkaar waren afgestemd. De PvdA/D'66/PPD-combinatie presenteerde een regeringsprogram en een schaduwkabinet. Op 28 april 1971 lijdt de KVP een verkiezingsnederlaag. De PvdA wint. Eerste, zeer voorlopige analyses wijzen uit, dat de ontzuiling zich heeft voortgezet en dat vroegere KVP-stemmen naar anderen zijn gegaan. Ook lijkt het of hot percentage stemmen van de jeugd op de KVP iets terugliep vergeleken bij de Statenverkiezingen. Het totaal aantal stemmen was niettemin meer dan één miljoen. PvdA/D66/PPP komen niet aan bod met hun program. Tel uit je winst. Het schaduwkabinet smelt weg onder de zomerse zon. Steenkamp informeert, Biesheuvel formeert en presenteert de regeringsverklaring. Twijfels treden aan het daglicht bij PvdA en D66 over de integratie naar de progressieve volkspartij. De PPR blijft ondergeschoven. Amersfoortse groep, Steenkamp, Van der Stee, Romme, Grapperhaus, Couwen- berg geven oa in porspublikaties visies op de toekomst van de KVP en de samenwerking met ARP en GHU. Den Haag wordt stiller, de partijen gaan op vakantie. Onze beste Gerhard Veringa gaat tenslotte naar het ziekenhuis, de partijvoorzitter belandt op Financiën en de heer Laan moet beginnen. Zo ongeveer was de situatie, dames en heren. Ik realiseer mij dat de schets niet volledig is. Het zou te ver voeren
De jongeren bijvoorbeeld toonden zich initiatiefrijk en deden voorstellen over een snelle aanpak van de problemen. Zij belegden daartoe gesprekken of deden mee met andoren. Die gesprekken kwamen voort uit een bepaalde onrust over de christen-democratische samenwerking in ons land en de koers die hun partij zou volgen. Op zich zeer loffelijk - ik heb het zelfs lekker onrustig genoemd - maar door de spontane reacties soms weer aanleiding gevend tot nieuwe onrust. Op eigen initiatief word ook door een aantal leden van de KVP tezamen met leden van ARP en CHU een stuk geformuleerd als begin voor een discussie over grondslag en toekomst van de confessionele partijen. Deze groep, die wij de Amersfoortse groep noemen, heeft haar gedachten toegelicht in een gesprek met de drie partijvoorzitters, die toezegden daaraan in hun partijen aandacht te geven. Deze groep drong erop aan dat in de drie partijen de discussie over grondslag en toekomst gezamenlijk moest worden gevoerd. De groep stelt dat "het wenselijk zou zijn indien de KVP bij de bezinning, welke zij op gang wil brengen, bij de aanvang ook mensen uit de ARP en CHU gaat betrekken of haar eigen bezinning doet opgaan in iets als de door de ARP voorgestelde gezamenlijke contactgroep". Het Democratisch Centrum Nederland dringt ook aan op een verantwoorde en in alle rust verder uitgewerkte marsroute voor wat de te volgen procedure betreft. De hoer Couwenberg schrijft aan het Partijbestuur dat er een groeiende verwarring in onze partij te bespeuren valt over het vraagstuk van grondslag en presentatie en in verband hiermede de verdere ontwikkeling van de relatie met ARP en CHU. In die situatie Dames en Heren, Leden van de Partijraad, heb ik gemeend allereerst met het Dagelijks Bestuur, met het nieuw gekozen fractiebestuur en met oen aantal KVP-ministers oriëntatiegesprekken te voeren. Inmiddels ben ik ook in de gelegenheid gesteld om met de volledige fractie van gedachten te wisselen. Het was daarbij bovendien verheugend, dat de collega-voorzitters on fractieleiders van ARP en CHU bereid bleken te zijn om op korte termijn terug te keren van vakantie-adressen om gesprekken te voeren met de heer Andriessen en mij. Mede gezien de perspublikaties
meende het Dagelijks Bestuur er goed aan te doen de vertrouwenssfeer in stand te houden door zelf de leiding te nemen van de ontwikkelingen, die zich voordeden. Immers bij verschillende KVP-leden bestond de indruk dat er weinig vaart zat in het streven naar verdere samenwerking. Deze beschouwen de ARP als een rem op deze ontwikkeling. Een ARP die te confessioneel zou zijn en te weinig open. Bij de ARP heeft men wel eens de indruk dat bij de KVP de evangelische gezindheid ondergeschikt wordt gemaakt aan electoraal winstbejag. Deze beide typeringen zijn uiteraard sterk overdreven en dat bleek ook wel uit het gevoerde overleg. Wij staan veel dichter bij elkaar dan men uit losse interviews en uitlatingen mag concluderen. Er vonden ook gesprekken plaats tussen Dagelijks Bestuur en fractiebestuur. Een middag lang werd gedebatteerd over de vermeende verschillende koersen" die door vooraanstaande KVPers waren gepubliceerd. De heer Steenkamp en de heer De Bruijn waren voor dit gesprek uitgenodigd, de één als exponent van een bepaalde visie, de ander als politicoloog. Uit dat gesprek bleek, dat er een grote mate van eenheid bestond over het volgende: de samenwerking met ARP en CHU is een gegeven, dat men ook niet door een verkiezingsnederlaag op het spel zet. Onderling overleg bij te volgen stappen is een vereiste; de drie partijen zijn regeringspartijen. Het kabinet-Biesheuvel verdient ons vertrouwen. Ook dat mag niet zomaar op het spel worden gezet, anders zou men ons verdenken de klip, waarover Steenkamp sprak, zelf te hebben aangebracht. Op 27 augustus jl heb ik verslag uitgebracht van deze gesprekken aan het Partijbestuur, dat de handelwijze van mij en het Dagelijks Bestuur goedkeurde. Uit de gevoerde gesprekken met ARP en CHU waren een aantal suggesties naar voren gekomen. Zo waren wij het erover eens, dat met kracht gestreefd dient te worden naar verdergaande samenwerking van de drie partijen als een logische consequentie van de samenwerking in het verleden en het deelnemen aan de regering c op basis van een gemeenschappelijk. Daartoe zou een stuurgroep van vertegenwoordigers van KVP, ARP en CHU kunnen worden ingesteld, die terreinen zal zoeken voor verdere samenwerking van de drie partijen. Deze verdergaande samenwerking zou onder meer moeten inhouden het efficiënt combineren van de werkzaamheden van de Kamerfracties en samenwerking tussen de wetenschappelijke bureaus. Tevens zou in opdracht van deze groep op basis van christelijke uitgangspunten
een politieke beleidsvisie over concrete beleidsdoeleinden voor de komende jaren moeten worden ontworpen, die als basis kan dienen voor een partij en één verkiezingsprogram voor de verkiezingen van 1975. De gestalte en organisatievorm daarvan is uiteraard een zaak van latere zorg. Tenslotte bestond er eenstemmigheid over het feit, dat de achterban van de partijen over deze voornemens zou worden geïnformeerd en de mogelijkheid moest krijgen zich daarover te beraden en uit te spreken. Dames en Heren. In de resoluties van Arnhem van 1967 is aangedrongen op het streven naar verdergaande samenwerking naar een algemeen christelijke volkspartij met oen consequent vooruitstrevend karakter, openstaand voor allen die het program onderschrijven. Sedert Arnhem hebben wij een ontwikkeling doorgemaakt. De rapporten van de Groep van achttien, het gezamenlijk urgentieprogram waren de volgende stappen. Van hieruit moeten we verder inhoud geven aan do samenwerking. Het komt mij voor, dat de suggesties, die ik zoeven formuleerde, geheel passen in deze lijn. Maar er zijn nog heel wat obstakels en vraagtekens op deze weg. Dat geldt zowel voor de KVP zelf als voor de drie partijen in hun onderlinge relatie. Drie partijen, die verschillen in leiderschap, mentaliteit en gedragspatroon. Drie partijen, die hun basis vinden in gemeenschappen die enkele eeuwen lang een andere taal spraken en ook hebben gezongen, die meer leefden in de tegenstelling dan in samenwerking; drie partijen die in plaats van de verschillen, na enkele jaren plotseling de overeenstemming willen benadrukken. Er zullen mensen zijn die vinden dat dit proces te snel gaat, anderen zullen het te traag vinden, maar wij juichen dit proces toe. De KVP zal zich nu moeten gaan beraden over: de inhoud van de politieke beleidsvisie; de openheid van de te vormen partij; 5. het tempo van deze partijvernieuwing; de vorm- en naamgeving van de nieuwe partij.
Dat wij U ontrent deze punten nu niet om een uitspraak vragen, komt mede omdat Dagelijks Bestuur en Partijbestuur, maar ook u als Partijraad demissionair bent. Bovendien mag verantwoorde besluitvorming nooit overhaast en zonder raadpleging van de achterban geschieden. Maar mag ik, Dames en Heren, Leden van de Partijraad, eens proberen een aantal gedachten over deze punten te formuleren. De inhoud van de politieke beleidsvisie zou mijns inziens het best langs afgeleide weg gevonden kunnen worden. Na het formuleren van oplossingen en stellingnamen moeten wij kunnen aantonen, dat achter dit alles de christen-democratische inspiratie staat. De christen-democratische partij kan geen imago halen uit een vage verwijzing naar christelijke beginselen maar uit de wijze waarop zij duidelijk en ondubbelzinnig oplossingen voorstelt. In de technologische maatschappij waarin wij leven, worden de prioriteiten niet louter technologisch/rationeel, maar ook maatschappelijk/ politiek vastgelegd. De christelijke gemeenschap moet er met haar getuigenis van de liefde op aandringen dat in deze maatschappij een besef van solidariteit ontstaat dat voor de noden van de anderen en ook van de komende mensen niet de ogen sluit. Dat betekent dat wij ons moeten concentreren op die noden, die in onze tijd en vooral ook in de nabije toekomst dreigen. Dat betekent een keuze voor de zwakken in onze maatschappij of die zwakheid nu veroorzaakt is door een hongerramp op grond van overbevolking, door extreme ongelijkheid in economische omstandigheden of toenemende ziekten. Dat is een keuze zowel voor de invalide, die zich opgepakt voelt in een silo van bureaucratie als voor de vluchteling uit Pakistan. Deze verantwoordelijkheid eist van ons een maatschappij-kritische mobilisatie van de oorspronkelijke gaven: hoop en liefde. Een zware verantwoordelijkheid, maar ook een

uitdaging die wij aannemen! De politieke beleidsvisie moet ook aansluiting vinden bij het Europese en mondiale denken van de christen-democratie. In de EUCD als ook in het Europees parlement spelen KVP, ARP en CHU in harmonieuze samenwerking een belangrijke rol. Het donken over een levende christen-democratische visie neemt een grote plaats in. Volgens de statuten van de Europese Christen- Democratischc Unie, waarvan wij lid zijn, hebben wij mee te werken aan de opdracht zoals die in artikel 2 is geformuleerd: de opdracht om grond beinselen van de christelijke democratie te verdienen en politieke vraagstukken van algemeen belang voor de christelijke democratie te doen bestuderen. Tevens dienen wij de erkenning van de humanistische en christelijke
waarden van de beginselen van vrijheid, democratie en sociale rechtvaar- dip;heid te verzekeren. wij leven in een tijdperk waarin de grenzen van de gebieden, waarin 40 of 50 jaar geleden nog de wortels lagen van trouw, nl. de naties, losser worden. De jonge mens van nu denkt in continenten en zelfs daaroverheen. Op de landkaart zijn voor hem geen witte plekken meer. Zeeland in 1953 lag verder weg dan Bengalen in 1971. De jeugd van nu voelt een appèl tot de wereldwijdheid en ook een verantwoordelijkheid ten aanzien van de wereld. Kan deze internationale dimensie niet het grotere verband zijn dat ons tezamen brengt, waar de drie christen-democratische partijen elkaar over de grenzen al gevonden hebben in Europees verband. Een omschrijving zoals in de statuten van de Europese Unie van Christendemocraten is een formulering van wat men zou kunnen noemen de verworvenheid van de christelijke inspiratie, die tot cultuurgoed is geworden van ons Europa waarbij we de bron daarvan, het evangelie, ons vertrekpunt noemen. Het lijkt er bij ons wel eens op, alsof we buren zijn in dezelfde straat, die thuis moeilijk met elkaar discussiëren, maar op vakantie, over de grenzen, elkaar gemakkelijk vinden. In de sociologie wordt wel eens de stelling gehanteerd, dat als op een bepaald gebied zich een aantal kleine, ieder op zich gesloten sociologische eenheden bevinden, zij aanvankelijk wantrouwend, ja vijandig, tegenover elkaar staan. Maar naarmate een groter verband duidelijk wordt, komt de energie van deze zelf-afsluiting los zodra er van buitenaf druk op wordt uitgeoefend. Dat is gebeurd ten aanzien van de naties en kan gebeuren ten aanzien van de continenten omdat het gebied dat de mensheid omringt, zich doet gelden en dat niet alleen theoretisch maar al zo reëel dat bijvoorbeeld de nieuwsvoorziening zich steunpunten schept in de wereldruimte om op aarde beter te kunnen werken. Een enkele opmerking ten aanzien van de openheid van de partij. Ik geloof dat wij op moeten passen met alleen het accent daarop te leggen. De openheid is voor ons een wezenlijke zaak maar? Wat maakt een partij open, met aantrekkingskracht voor velen? Dat is het karakter van een partij dat o.a. bepaald wordt door de politieke beleidsvisie, politieke stijl, een aansprekend leiderschap, een gezamenlijke mentaliteit en aansluiting bij de internationale ontwikkeling. Deze karakterbepaling is een van de belangrijkste
zaken voor de toekomst van de KVP, maar niet minder van de ARP en de CHU en daarmee voor de toekomst van de christen-democratische gedachte in ons land. De samenwerking van KVP, ARP en CHU zal meer moeten zijn dan een optelsom van de drie. Door programmering van hun idealen moet hun partij werfkracht krijgen bij alle bevolkingsgroepen, zodat zij door politieke machtsvorming hun idealen kunnen realiseren. De naamgeving van de partij is het sluitstuk van een ontwikkeling. Het is meer een kwestie van psychologische aard. De naam moet aansluiten bij het karakter van de partij. Zou men puur electoraal redeneren - en dat lijkt ons niet juist - dan zou de naam van een voetbalclub beter in de markt liggen. Maar welke dan, Ajax of Feijenoord? (Clubs overigens met een verschillende leiding, mentaliteit en speelwijze.)Tenslotte een woord over het tempo. Normaal gesproken zijn er in 1975 weer verkiezingen. In 1974 verkiezingen op provinciaal en gemeentelijk niveau. In overleg met ARP en CHU zullen wij moeten streven naar een procedure, die tijdig duidelijkheid verschaft over karakter en vorm van samenwerking. Dat betekent dat wij met vurig hart maar met een koel hoofd de zaken moeten aanpakken. Dames en Heren, Leden van de Partijraad. Ik heb slechts summier enige gedachten geopperd over de toekomst. Ik vind nl. dat wij dat met zijn allen moeten doen. Daarom vraag ik U dadelijk te willen discussiëren over de te volgen procedure, waarbij ik een gedachtengang aan U voorleg. Dat is de volgende. Er wordt een stuurgroep ingesteld waarin de besturen en fracties van KVP, ARP en CHU zijn vertegenwoordigd. Deze stuurgroep begeleidt en bevordert de samenwerking. Verdergaande samenwerking zal onder meer kunnen inhouden: een voortzetting van en uitbreiding van samenwerking en taakverdeling tussen de fracties van Eerste en Tweede Kamer; een verder uitbouwen van de samenwerking en taakverdeling tussen de wetenschappelijke bureaus; een samenwerking tussen de partijbureaus op zakelijk terrein en in de communicatie met het kader;
een afstemmen van het voorlichtingsbeleid; het stimuleren van gezamenlijke werkbezoeken, kaderdagen en tournees. In opdracht van deze stuurgroep dient gezocht te worden naar een op basis van christelijke uitgangspunten gemeenschappelijke politieke beleidsvisie over concrete beleidsdoeleinden, die kan dienen als basis voor de samenwerking voor de komende jaren. De stuurgroep zou bij het geven van deze opdracht gebruik moeten maken van gekwalificeerde mensen uit de drie partijen met inschakeling van de wetenschappelijke bureaus. De KVP stelt een breed samengestelde beleidscommissie in van + 15 mensen waarvan een aantal afgevaardigd worden naar de stuurgroep van de drie partijen. Deze eigen commissie draagt bouwstenen aan voor de politieke beleidsvisie en betrekt de achterban hierin. Met ARP en CHU zal overleg worden gepleegd de constructies zoveel mogelijk parallel in de drie partijen te laten verlopen, waarna het kader van de partijen zal kunnen worden geïnformeerd. 5. Met inschakeling van het Centrum voor Staatkundige Vorming worden studie- en kaderdagen georganiseerd, zodat een Partijraad in een later stadium zinvol en goed voorbereid over de toekomst kan beslissen. Dames en Heren, Leden van de Partijraad, Ik ben ervan overtuigd, dat wij met zijn allen een procedure zullen weten te vinden waardoor wij tot verantwoorde besluitvorming geraken. Niet overhaast, maar wel doortastend en in alle openheid. Wij moeten ons niet laten verleiden tot het plakken van etiketten op eikaars visie. Etiketten als: links/rechts, progressief/conservatief, rationalistisch/dogmatisch, christelijk/humanistisch, leiden tot een gevaarlijk spel. Zich vastbijtend in het woord links, ontdekt men op zeker ogenblik - of meestentijds ontdekken anderen dat - dat men rechts is komen te staan of omgekeerd. Hetzelfde geldt van progressief of conservatief. Er zijn geen vervelender mensen dan degenen, die per sé progressief of conservatief willen zijn, want het zijn leeghoofden. Progressiviteit en conservatisme zijn ijdele lucht. Tegenwoordig wil daarenboven iedereen graag progressief heten, oen mode die de vraag doet rijzen of niet iedereen conservatief is. Het is niet van belang, of iemand zichzelf als progressief of conservatief
beschouwt, maar van belang is datgene waarvoor hij staat, en dat noemen we waarden, aldus gedachten van Delfgaauw uit 1964. Die waarden politiek vertalen, dat is onze opdracht.